

بررسی خاکهای جنگلی و مسائل مربوط به آن

منوچهر زرین کفش

استاد گروه خاکشناسی - دانشکده کشاورزی - دانشگاه تهران

حدود سی سال قبل مساحت کل جنگلهای ایران را بیش از ۱۸ میلیون هکتار تخمین زده بودند، ولی اکنون بعلت تخریب و انهدام مساحت کل آنها از ۱۲ میلیون هکتار بیشتر نیست. از نقطه نظر مشخصات خاک و پوشش گیاهی میتوان به ترتیب زیر مشخصات آنها را مورد بررسی و مطالعه قرار داد.

الف ۱- خاکهای جنگلی شمال ایران.

از نظر نوع پوشش گیاهی این جنگلهای دو گروه تقسیم می شوند که عبارتند از جنگلهای پهن برگان و جنگلهای سوزنی برگان

۱- خاکهای جنگلی پهن برگان - این جنگلهای برگان تا آستانه ادامه دارند.

۱-۱- در منطقه برگان و غرب گنبد که نزولات آسمانی حدود ۵۰۰ میلی متر است خاکها اکثرا "درده مولیسولها" قرار دارند. در بعضی از قسمتها که خاک تخریب حاصل نموده است آنتی سولها جانشین مولیسولها شده اند، pH آنها درجه اشباعی بازی بیش از ۷ درصد است.

۱-۲- در سازندران که نزولات آسمانی حدود ۱۱۰۰ میلی متر است بر حسب تغییرات ارتفاع رده های سهم خاک نیز تغییر می نمایند: از ارتفاع صفر تا ۱۰ متر آنتی سولها ارتفاع ۱۰ تا ۴۰۰ متر مولیسولها، ۴۰۰ تا ۱۴۰۰ متر آلفی سولها - ۱۴۰۰ تا ۱۶۰۰ متر انستی سولها از ۱۶۰۰ تا ۲۰۵۰ متر آنتی سولها قرار دارند، درجه اشباعی بازی سولها بیش از ۵۰ درصد و در رده آلفی سولها کمتر از ۵۰ درصد است، رسهای غالب از ایلیت - کلوریت - ورموکولیت تشکیل یافته اند.

۱-۳- خاکهای جنگلی منطقه اسالم و طوالش، نزولات آسمانی در این مناطق حدود ۱۸۰۰ تا ۱۹۰۰ میلی متر است، بنابراین خاکها کاملاً اسیدی است. خاکهای مربوط بیشتر از نوع آلفی سولها است که در ارتفاعات زیاد نوع خاک به رده آنتی سولها متعلق می باشند.

۲- خاکهای جنگلی سوزنی برگان.

این جنگلهای بیشتر از سرو تشکیل گردیده اند که در حقیقت بسومی هستند، خاکها تقریباً "بطور کامل تخریب حاصل نموده اند، اقله های سطحی آن از بین رفته یا در حال انهدام هستند، خاکها اکثراً "به رده آنتی سولها متعلق می باشند. خاکهای جنگلی زاگروس.

جنگلهای زاگروس از نظر وسعت بیشتر از جنگلهای شمال ایران هستند ولی اکثراً "در حالت تخریب و انهدام هستند، درخت غالب بلوط ایرانی است. خاکها بدورده متعلق هستند رده انستی سولها آورده مولیسولها و در مناطق کاملاً "تخریب یافته رده آنتی سولها مشاهده میگردند.